

**UCHWAŁA NR XXV/201/2021
RADY GMINY BRAŃSK**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Brańsk na lata 2022-
2026**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) Rada Gminy Brańsk uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026 dla Gminy Brańsk w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Brańsk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022r.

Przewodnicząca Rady
Gminy

Grażyna Płonowska

Załącznik do uchwały Nr XXV/201/2021
Rady Gminy Brańsk
z dnia 30 grudnia 2021 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE BRAŃSK NA LATA 2022 -2026**

Brańsk, dnia 30 grudnia 2021 r.

I. Wstęp

Podstawową grupę społeczną pełniącą niezwykle istotne funkcje stanowi rodzina. To rodzina wywiera kluczowy wpływ na zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz rodziny. Rodzina jest miejscem, gdzie dziecko dokonuje pierwszych prób w kontaktach społecznych, doświadcza ograniczeń i wzmocnień w rozwoju oraz nabiera zaufania do otaczającego go świata. Zadaniem rodziny jest zaspokajanie podstawowych potrzeb: bezpieczeństwa, miłości, przynależności, szacunku, uznania. Rodzina modeluje wzorce zachowań, przekazuje wartości i normy. Jednak coraz częściej zdarza się, że rodziny nie wywiązują się ze swoich zadań. Zamiast poczucia bezpieczeństwa jest strach i niepewność, zamiast miłości - ból i cierpienie, zamiast szacunku i uznania - ośmieszanie i upokarzanie. Dom rodzinny powinien być miejscem, w którym człowiek czuje się kochany, potrzebny. Dla wielu osób dorosłych i dzieci dom nie stanowi azylu lecz jest miejscem, gdzie regularnie doświadcza cierpienia fizycznego i psychicznego. Krzywdzenie dziecka odciska piętno na wszystkich sferach rozwojowych. Ma negatywny wpływ na zdrowie fizyczne, rozwój umysłu oraz czy stan psychicznego. Rodzina, w której podstawowe więzi oraz kryteria funkcjonowania zostały zaburzone kształtują młodego człowieka na osobę pozbawianą elementarnych umiejętności funkcjonowania na poziomie emocjonalnym i społecznym.

Przemoc w rodzinie stanowi zjawisko powszechnie występujące w naszym społeczeństwie. Niestety wciąż pozostaje w ukryciu „czterech ścian”. Przemoc dotyka rodziny bez względu na status społecznym i ekonomicznym. Nie jest wyłącznie problemem tak zwanego „marginesu społecznego”. Ofiarami oraz sprawcami przemocy domowej są niejednokrotnie osoby dobrze wykształcone, mająte zajmujące prestiżowe stanowiska, lubiane i szanowane przez innych. Gradacja zjawiska przemocy w rodzinie i jego destrukcyjny wpływ na jednostkę stanowi niebagatelny problem społeczny zatem jednym z głównych zadań polityki społecznej jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez realizowanie na różnych szczeblach życia publicznego w naszym kraju programów profilaktycznych.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2021 r. poz.1249) określa system przeciwdziałania przemocy w Polsce. Wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposoby postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz ze sprawcą.

W art. 6 ust. 2 powyższej ustawy zostały określone zadania gminy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, do których należą:

- a) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,

- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. Podstawy prawne działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr. 78 poz. 483 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 1249)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 2268)
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz.1372 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz.1119)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U.2011 r. nr. 209 poz.1245)

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Brańsk na lata 2022 -2026 wpisuje się w cele i kierunki działań innych dokumentów strategicznych. Należą do nich m.in.:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Bielskim,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Brańsk,
- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Brańsk.

III. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności właściwego określenia zadań, w tym organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska i wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających. Poniżej przedstawiono pewne założenia teoretyczne związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

W świetle art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

1. CECHY CHARAKTERYSTYCZNE PRZEMOCY

- 1) **intencjonalność**- to jest zamierzone działanie lub zaniechanie działania mające na celu sprawowanie kontroli nad ofiarą,
- 2) **nierównowaga sił**- we wzajemnej relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą i przewagę tę wykorzystuje do osiągnięcia swojego celu, ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy, źródłem dysproporcji sił są zazwyczaj wiek, płeć, stan zdrowia oraz różne zależności, np. ekonomiczna czy relacja dziecko – rodzic, owo wykorzystanie siły i władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny jest elementem najbardziej znaczącym w przemocy domowej,
- 3) **naruszanie praw i dóbr osobistych ofiary** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka takie jak: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku,
- 4) **przyczyna cierpienia i bólu** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody, co osłabia jej zdolność do samoobrony.

2. FORMY I RODZAJE PRZEMOCY

- 1) Wyróżniamy następujące formy i rodzaje przemocy:
 - a) przemoc fizyczna,
 - b) przemoc psychiczna,
 - c) przemoc seksualna,
 - d) przemoc ekonomiczna,
 - e) zaniedbanie.

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem niosącym ryzyko uszkodzenia ciała. Przejawami przemocy fizycznej są uderzanie, szarpanie, kopanie, policzkowanie, duszenie, wykręcanie rąk, popychanie, rzucanie

przedmiotami, przypalanie papierosem, plucie, napaść z użyciem broni, krępowanie lub uwięzienie, świadome stwarzanie niebezpiecznych sytuacji stanowiących zagrożenie fizyczne i inne.

Przez **przemoc psychiczną** rozumiemy umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Charakteryzuje się przymusem i groźbą, zastraszaniem, emocjonalnym wykorzystywaniem, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, wmawianie choroby psychicznej, ponizanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, izolowanie przez kontrolowanie lub zakaz kontaktu z innymi, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, zakaz opuszczania domu, etc..

Przemoc seksualna polega na wymuszaniu nieakceptowanych przez ofiarę zachowań, w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej a także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.

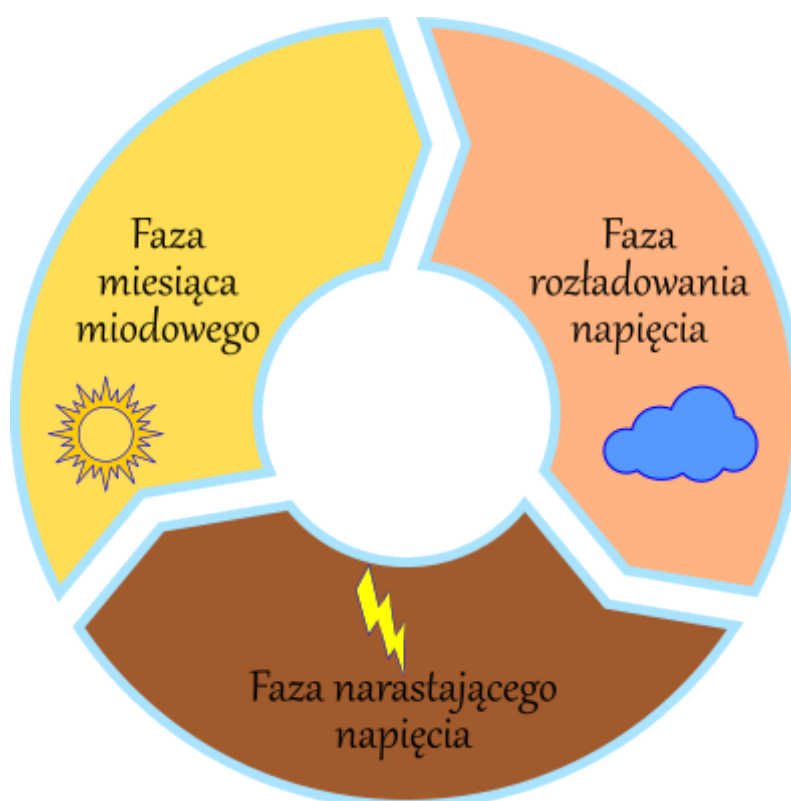
Przemoc ekonomiczna rozumiana jest jako wszelkie działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy i przejawia się między innymi poprzez ograniczanie dostępu do pieniędzy lub informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie do proszenia o środki finansowe na zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, wykradanie pieniędzy z budżetu domowego, niedopuszczanie współpartnera do pracy zarobkowej.

Zaniedbanie jest to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych osób najbliższych.

3. CYKLE PRZEMOCY

Przemoc domowa najczęściej jest procesem długotrwałym, sięgającym nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy zwykle składa się z trzech następujących po sobie faz, zróżnicowanych pod względem intensywności i czasu trwania.

Rys. 1 Cykle przemocy domowej

Źródło: <https://opsbemowo.waw.pl/przemoc>

1) Wyróżnia się następujące fazy przemocy domowej:

- faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu charakteryzujący się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowej,
- faza rozładowania napięcia** – charakteryzuje się wybuchem gniewu i wyładowaniem agresji, agresja w tej fazie może zagrażać zdrowiu i życiu ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary,
- faza „miesiąca miodowego”** – to okres skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy, w tej fazie sprawca często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub udaje, że przemoc nigdy nie miała miejsca a brak specjalistycznej pomocy w tym okresie prowadzi do ponownego rozwoju fazy narastania napięcia.

4. MECHANIZMY PRZEMOCY

- Syndrom wyuczonej bezradności** - jest poddaniem się, zatrzymaniem działania, które wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi nie będzie to miało znaczenia dla zmiany sytuacji. Przejawia się w biernym znoszeniu przez ofiarę zachowań krzywdzących, pomimo, że czasem ma ona świadomość, że zachowania te są bezprawne, naruszają prawa osobiste i normy społeczne. Ofiara ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca

nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

- 2) **Zjawisko prania mózgu** - to mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby osoba doświadczająca przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.
- 3) **Zespół stresu pourazowego PTSD (*ang. posttraumatic stress disorder*)** - to zaburzenia lękowe występujące u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.
- 4) **Proces wiktylizacji** oznacza proces stawiania się ofiarą, który stanowi konsekwencję zespołu zaburzeń stresu pourazowego. Jest to pokrzywdzenie, czyli doznanie krzywd i szkód w wyniku jakiegoś zdarzenia, a także działania prowadzące do tego, że dana osoba staje się ofiarą przemocy. Pokrzywdzenie takie obejmować może szkody materialne, krzywdy moralne, zmiany w psychice.
- 5) **Syndrom sztokholmski** polega na tym, iż ofiary przemocy domowej są wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwilę spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.
- 6) **Mechanizm „psychologicznej pułapki”** - ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w co tak dużo zainwestowała czasu, zapału, energii. Budzi zdziwienie fakt, że trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje się jej praw. Ciągłe żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

IV. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

Określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie jest zadaniem niezwykle trudnym. Osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie ze względu na strach, poczucie winy, obawę przed osądzeniem, strach

przed zmianą czy też osądzeniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej. Przemocy w rodzinie towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem, się po pomoc.

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Brańsk została przeprowadzona na podstawie danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Brańsku oraz grupy robocze powoływane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny został powołany Zarządzeniem numer 37/11 Wójta Gminy Brańsk z dnia 24 maja 2011 r. Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie w Brańsku działa na podstawie porozumień o współpracy zawartych pomiędzy Gminą Brańsk a Komendą Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, Sądem Rejonowym w Bielsku Podlaskim, NZOZ „Med - Irena” w Brańsku, Szkołą Podstawową w Domanowie, Szkołą Podstawową w Chojewie, Oddziałem „Caritas” Diecezji Drohiczyńskiej w Brańsku, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańsku, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Brańsku.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje grupy robocze, które realizują procedurę „Niebieskie Karty” w poszczególnych rodzinach. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Tabela numer 1 przedstawia liczbę posiedzeń Zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w latach 2017-2020.

Tabela 1 Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w latach 2017-2020.

Podmiot	Liczba posiedzeń			
	2017	2018	2019	2020
Zespół interdyscyplinarny	5	4	4	4
Grupa robocza	127	42	125	169

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A”. Kartę wypełnia przedstawiciel właściwej służby, gdy w toku prowadzonych czynności służbowych poweźmie podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Wypełnienie przez uprawnione do tego podmioty formularza Niebieska Karta część A inicjuje wszelkie działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. W okresie 2017 – 2019 liczba sporządzonych Niebieskich Kart utrzymuje się na zbliżonym poziomie, z niewielkimi odchyleniami. W 2020 r. widoczny jest duży wzrost liczby wszczętych procedur „NK”. Mogło to mieć związek ze społeczną izolacją wywołaną przez pandemię COVID-19. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w tabeli numer 2.

Tabela 2 Realizacja procedury „Niebieskie Karty” w latach 2017-2020 na terenie Gminy Brańsk

Formularz „Niebieska Karta” część A	Lata			
	2017	2018	2019	2020
Liczba wszczętych procedur „NK”	22	16	21	31
Liczba sporządzonych formularzy „NK” cz. A przez funkcjonariuszy policji	20	15	20	28
Liczba sporządzonych formularzy „NK” cz. A przez pracowników socjalnych	2	0	1	3
Liczba sporządzonych formularzy „NK” cz. A przez pozostałe podmioty uprawnione	0	1	0	0
Liczba zakończonych procedur „NK”	15	15	15	31

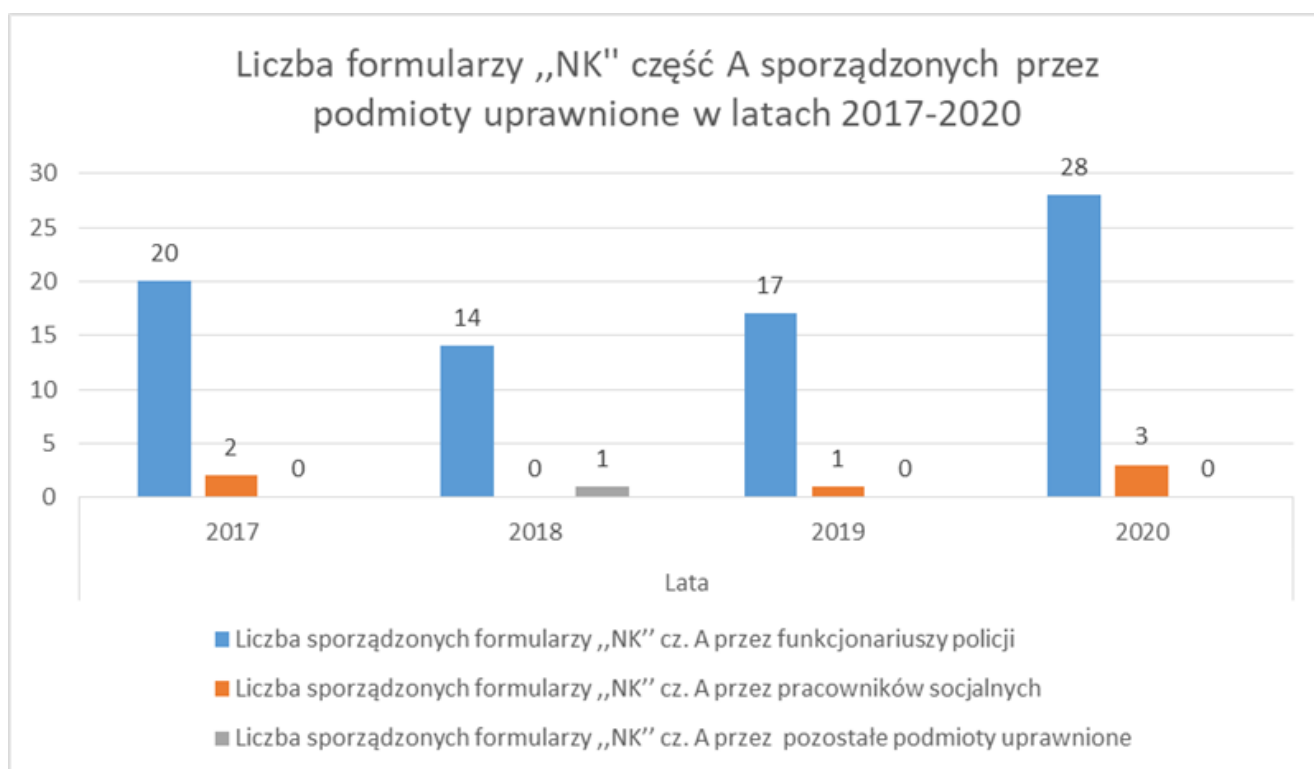
Podmiotami uprawnionymi do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” są przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,

- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia.

Wykres nr 2 przedstawia liczbę wszczętych procedur Niebieskie Karty przez poszczególnych przedstawicieli uprawnionych podmiotów na przestrzeni lat 2017-2020. Z zaprezentowanych danych wynika, iż zdecydowana większość formularzy Niebieska Karta Część A sporządzana jest przez funkcjonariuszy Policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych.

Rys. 2 Liczba formularzy „NK” część A sporządzonych przez podmioty uprawnione

W formularz „Niebieska Karta” część A został dokonano rozróżnienia przemocy na: przemoc fizyczną, przemoc psychiczną, przemoc seksualną oraz inne rodzaje zachowań.

Z danych zaprezentowanych w tabeli numer 2 wynika, iż w latach 2017-2020 najczęściej występującym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej były to inne rodzaje zachowań. W latach 2019-2020 udokumentowano pojedyncze przypadki stosowania przemocy seksualnej.

Tabela 3 Najczęściej występujące rodzaje przemocy na przestrzeni lat 2017-2020

Rodzaj przemocy	Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w latach 2017-2020			
	2017	2018	2019	2020
Fizyczna	17	9	14	17
Psychiczna	18	13	19	30
Seksualna	0	0	1	1
Inne rodzaje zachowań	13	8	13	18

Jedną z cech charakterystycznych wszystkich rodzajów przemocy w rodzinie jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zazwyczaj są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze bądź niepełnosprawne. Z analizy dokumentacji zgromadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze wynika, że na terenie gminy Brańsk osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc - mężczyźni. Tabele numer 4 i 5 przedstawiają dane liczbowe dotyczące osób doznających przemocy oraz osób stosujących przemoc.

Tabela 4 Sprawcy przemocy w latach 2017-2020

Sprawca przemocy	Lata			
	2017	2018	2019	2020
Kobieta	0	3	0	2
Mężczyzna	21	12	18	23
Dziecko	0	0	0	0
Ogółem	21	15	18	25

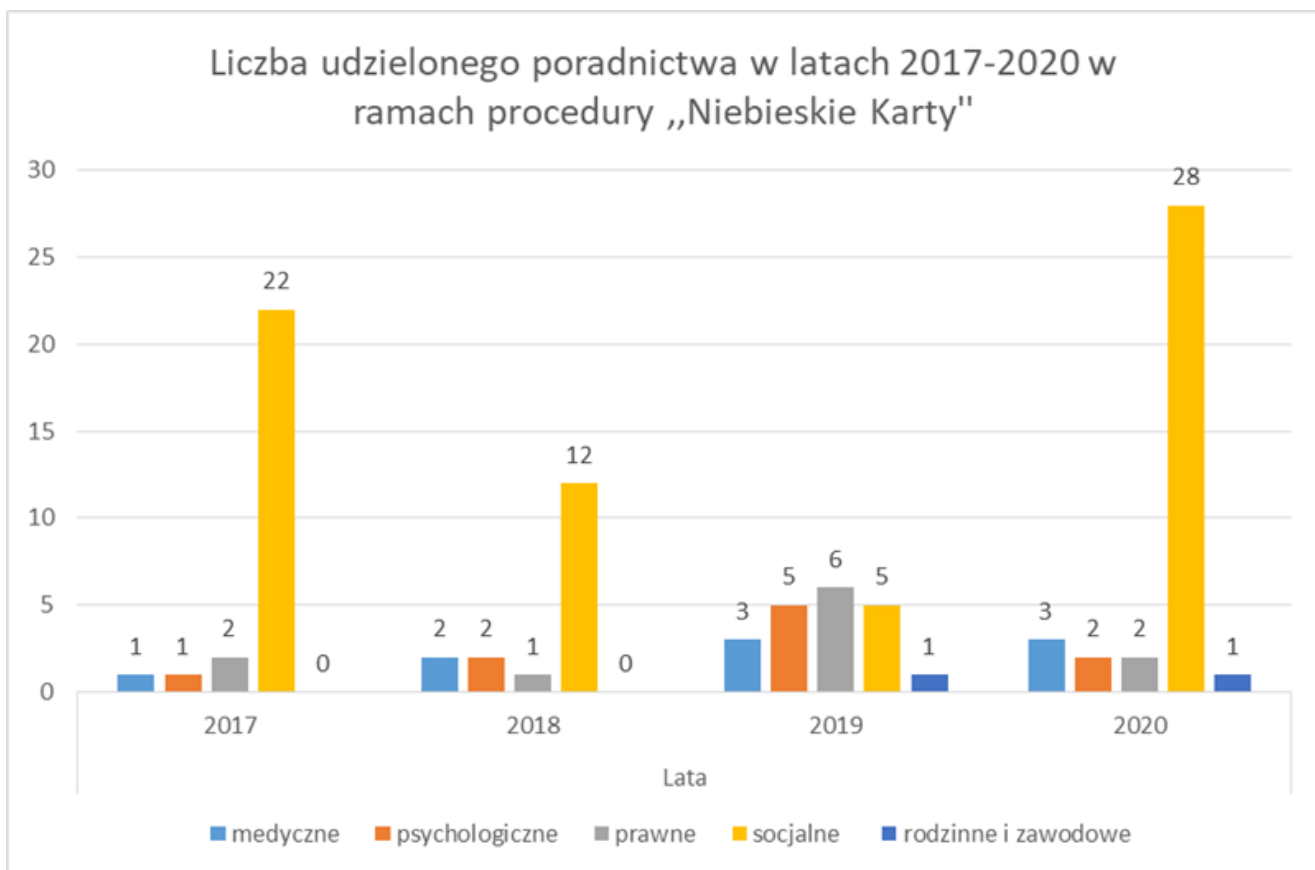
Tabela 5 Ofiary przemocy w latach 2017-2020

Ofiara przemocy	Lata			
	2017	2018	2019	2020
Kobieta	18	13	15	19
Mężczyzna	3	3	3	3
Dziecko	21	12	11	6
Ogółem	42	28	29	28

W trakcie realizacji Procedury „Niebieskie Karty” grupa robocza podejmuje szereg działań pomocowych. Jedną z form pomocy osobom doznającym przemocy jak również sprawcom przemocy jest poradnictwo. Wyróżniamy wiele rodzajów poradnictwa takich jak: poradnictwo socjalne, poradnictwo prawne, poradnictwo medyczne itp.

Z danych zaprezentowanych na wykresie nr. 3 wynika, iż najczęściej występującym rodzajem poradnictwa w okresie 2017-2020 było poradnictwo socjalne. Rzadziej udzielano pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego czy rodzinnego i zawodowego. Najwięcej porad udzielono w roku 2020, co związane jest z najwyższą liczbą wszczętych procedur „Niebieskie Karty” we wskazanym okresie.

Rys. 3 Liczba udzielonego poradnictwa w latach 2017-2020 w ramach procedury „Niebieskie Karty”

V. Diagnoza zasobów Gminy Brańsk w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Zasoby instytucjonalne

Art.9a. ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.Dz. U. z 2021 r. poz.1249) stanowi, iż w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policji,
- Oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Gmina Brańsk posiada następujące zasoby instytucjonalne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku
- Posterunek Policji w Brańsku
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Brańsk

- NZOZ w Brańsku
- NZOZ w Holonkach
- Placówki oświatowe z terenu gminy Brańsk
- Instytucje kościelne
- Sołtysi i rady sołeckie

W świetle art. 9a ust. 3a, 4 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi także:

- przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową,
- kuratorzy sądowi,
- prokuratorzy oraz przedstawiciele podmiotów innych niż określone w ust. 3 tejże ustawy, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Analiza SWOT

Nazwa SWOT jest akronimem słów **Strengths** (mocne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse w otoczeniu), **Threats** (zagrożenia w otoczeniu). To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Tabela 6 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Brańsku - funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brańsku - funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych oraz ofiar przemocy - doświadczenia, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny zwłaszcza tej uwikłanej w przemoc, - organizowanie szkoleń dla kadry, podmiotów stanowiących trzon Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego	- brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy, - zbyt mała dostępność do specjalistów; - brak zainteresowania programami korekcyjno - edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie, - brak środka przymusu do udziału sprawców w zajęciach korekcyjno - edukacyjnych, - zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy,

SZANSE	ZAGROŻENIA
- zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów o tematyce przemocy, - stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową, - zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów dotyczących zjawiska przemocy, - wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia	- niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej, - poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, - brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, - zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osobom udzielającym pomocy,

VI. Założenia programu

1. Adresaci programu

Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Brańsk, w szczególności:

- rodzin i osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- rodzin i osób zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- ofiar przemocy,
- świadków przemocy,
- sprawców przemocy.

2. Realizatorzy

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku
- Posterunek Policji w Brańsku
- Zespół Interdyscyplinarny Gminy Brańsk
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim
- NZOZ w Brańsku
- NZOZ w Holonkach
- Placówki oświatowe z terenu gminy Brańsk
- Instytucje kościelne
- Sołtysi i rady sołeckie

VII. Cele i zadania Programu

Cel główny

Zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Brańsk

Cele szczegółowe:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

Działania:

1. Dokonywanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie
2. Pozyskiwanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych odnośnie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.
3. Organizacja akcji profilaktyczno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie
4. Prowadzenie w szkołach zajęć uświadamiających zagrożenia wynikające z występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie.

Wskaźniki

- Coroczna diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie
- Liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych
- Liczba akcji profilaktyczno-informacyjnych
- Liczba przeprowadzonych zajęć w szkołach

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

Działania:

1. Zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do profesjonalnej pomocy
2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w trybie art. 15a ust. 1 oraz art. 15aa ust. 1 ustawy o Policji
4. Nawiązywanie współpracy z podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wskaźniki

- Liczba i rodzaj udzielonych porad
- Liczba utworzonych informatorów dla ofiar przemocy w rodzinie

- Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania oraz jego otoczenia
- Liczba zleconych lub wspólnie zrealizowanych projektów

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania

1. Informowanie sprawców przemocy domowej o możliwości uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych
2. Motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych

Wskaźniki

- Liczba udzielonych informacji
- Liczba sprawców przemocy uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych , programach psychologiczno-terapeutycznych

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Działania

1. Organizacja szkoleń
2. Kierowanie kadry na szkolenia na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim
3. Zapewnienie materiałów instruktażowo- edukacyjnych

Wskaźniki

- Liczba szkoleń
- Liczba przeszkolonych osób
- Liczba pozyskanych materiałów

VIII. Harmonogram działań

L. p	Cele / działania	Wskaźniki	Realizator	Termin realizacji
<i>Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</i>				
1.	Dokonywanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie	Coroczna diagnoza	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - Placówki oświatowe z terenu gminy Brańsk - Posterunek Policji w Brańsku	Corocznie do 30.04.2021 r.
2.	Pozyskiwanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych odnośnie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.	Liczba i rodzaj rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - Posterunek Policji w Brańsku	Dwa razy w roku
3.	Organizacja akcji profilaktyczno-informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie	Liczba akcji profilaktyczno-informacyjnych	- GOPS w Brańsku - GKRPA w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - Placówki oświatowe z terenu gminy Brańsk - Posterunek Policji w Brańsku	Raz w roku
4.	Prowadzenie w szkołach zajęć uświadamiających zagrożenia wynikające z występowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym postawom w rodzinie	Liczba przeprowadzonych zajęć w szkołach	- Placówki oświatowe z terenu gminy Brańsk	Raz w roku
<i>Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie</i>				

1.	Zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do profesjonalnej pomocy	Liczba i rodzaj udzielonych porad	- GOPS w Brańsku - GKRPA w Brańsku - Ośrodki Zdrowia	Działania realizowane na bieżąco
2.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy przez osoby doświadczające przemocy.	Liczba utworzonych informatorów dla ofiar przemocy w rodzinie	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny	Raz w roku
3.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy w trybie art. 15a ust. 1 oraz art. 15aa ust. 1 ustawy o Policji	Liczba wydanych nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania oraz jego otoczenia	- Posterunek Policji w Brańsku	Działania realizowane na bieżąco
4.	Nawiązywanie współpracy z podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba zleconych lub wspólnie zrealizowanych projektów	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - GKRPA w Brańsku - Placówki Oświatowe	Działania realizowane na bieżąco

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

1.	Informowanie sprawców przemocy domowej o możliwości uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych	Liczba udzielonych informacji	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - Posterunek Policji w Brańsku - PCPR w Bielsku Podlaskim	Działania realizowane na bieżąco
2.	Motywowanie sprawców przemocy do udziału w	Liczba sprawców przemocy uczestniczących w	- GOPS w Brańsku - Zespół	Działania realizowane na bieżąco

	programach korekcyjno-edukacyjnych	programach korekcyjno-edukacyjnych , programach psychologiczno-terapeutycznych	Interdyscyplinarny	
<i>Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług</i>				
1.	Organizacja szkoleń	Liczba szkoleń	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - Posterunek Policji w Brańsku	Minimum raz w roku
2.	Kierowanie kadry na szkolenia na poziomie wojewódzkim i ogólnopolskim	Liczba przeszkolonych osób	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny	Minimum raz w roku
3.	Zapewnienie materiałów instruktażowo-edukacyjnych	Liczba pozyskanych materiałów	- GOPS w Brańsku - Zespół Interdyscyplinarny - Posterunek Policji w Brańsku	Minimum raz w roku

IX. Przewidywane efekty

Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026 planuje się osiągnąć następujące efekty:

- stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ograniczenie zjawiska przemocy oraz poprawy kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Brańsk,
- świadczenie kompleksowej pomocy dla osób doświadczających przemocy oraz świadków przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy w rodzinie, jak i dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

X. Źródła finansowania

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022 – 2026 finansowany będzie ze środków własnych Gminy. Może być również finansowany z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

XI. Monitoring i ewaluacja

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brańsku we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Monitoring umożliwi analizę w realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań. Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programów w przyszłości. Realizatorzy będą składać Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brańsku sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie do 31 stycznia każdego roku. Monitoring odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość jego realizatorów.

Podstawowe cele ewaluacji Programu to:

- udoskonalanie podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy
- informacja o efektach wdrażania Programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jego realizacją,
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie Programu wśród wszystkich zainteresowanych jego funkcjonowaniem i efektami. Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie według kryterium odpowiedniości realizowanych działań w stosunku do ewoluujących potrzeb mieszkańców gminy.